

Начало>Съдебни процедури>Граждански дела>Съдът на коя държава е компетентен? Съдът на коя държава е компетентен?

Румъния

1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Освен общите съдилища в Румъния има и специализирани отделения или състави за разрешаване на спорове по определени въпроси. Съгласно разпоредбите на Закон № 304/2004 относно организацията на съдебната система, Висшият касационен съд (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) има четири отделения — Гражданско отделение I, Гражданско отделение II, Наказателно отделение, Отделение за административни и данъчноправни спорове — състав от девет съдии и съвместни състави, всеки със своя компетентност. Апелативните съдилища, трибуналите или, където е необходимо, районните съдилища имат специализирани отделения или състави за граждански дела, наказателни дела, дела по въпросите на семейството и децата, дела по административни и данъчноправни спорове, дела, свързани с трудови спорове и спорове относно социалното осигуряване, дружествата, търговския регистър, несъстоятелността, нелоялната конкуренция, морското и речно корабоплаване.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

Гражданският процесуален кодекс установява нормалната процедура за граждански дела. Разпоредбите му се отнасят и до други въпроси, освен ако законите, които регламентират тези въпроси, предвиждат друго.

Членове 94—97 от Гражданския процесуален кодекс регламентират материалната компетентност на гражданските съдилища.

Като *първоинстанционни съдилища*, районните съдилища разглеждат следните дела, свързани с молби, които могат (не могат) да бъдат измерени в парични средства:

молби, които по реда на Гражданския кодекс са от компетентността на Съда за настояйничество/попечителство и семейни въпроси;

молби, свързани с регистрите за гражданско състояние;

молби, свързани с управлението на многоетажни сгради, апартаменти или пространства, изключителна собственост на различни лица, или с правоотношения, установени от асоциации на управителите на етажна собственост с други физически или юридически лица;

молби за принудително извеждане;

молби, отнасящи се до общи стени или канали, разстоянието между сгради или насаждения, правото на преминаване, тежести и други ограничения, засягащи правото на собственост;

молби, свързани с промени или означаване на границите на поземлен имот;

молби за защита на владение;

молби, свързани със задължения да бъдат извършени или да не бъдат извършени действия, които не могат да бъдат измерени в парични средства;

молби за съдебна делба, независимо от стойността;

други молби, които могат да бъдат измерени в парични средства, на стойност до RON 200 000 включително, независимо от капацитета на страните.

Районните съдилища също така разглеждат жалби срещу решения на органите на публичната администрация, имащи компетентност, и на други компетентни органи. Районните съдилища разглеждат и други жалби, за които имат компетентност, предвидена от закона.

Трибуналите разглеждат:

като първоинстанционни съдилища — всички молби, които не са от компетентността на други съдилища, съгласно закона;

като апелативни съдилища — жалби срещу решения, постановени от съдебни състави на първа инстанция;

като касационни съдилища — делата, специално предвидени в закона;

всички други жалби, за които имат компетентност, предвидена от закона.

Апелативните съдилища разглеждат:

като първоинстанционни съдилища — делата по административни и данъчноправни спорове;

като апелативни съдилища — жалби срещу решения, постановени от трибунали на първа инстанция;

като касационни съдилища — делата, специално предвидени в закона;

всички други жалби, за които имат компетентност, предвидена от закона.

Висшият касационен съд разглежда:

жалби срещу решения на апелативните съдилища и срещу други решения в случаите, предвидени от закона;

касации в интерес на закона;

молби за преюдициално тълкуване на определени правни въпроси;

всички други жалби, за които има компетентност, предвидена от закона.

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

Румънската система за гражданско правосъдие прави разграничение между по-нисшестоящи и по-висшестоящи съдилища, като материалната компетентност на съдилищата от различен ранг се установява въз основа на функционални критерии (вид на служебните задължения) и процесуални критерии (стойност, предмет или характер на спора).

След измененията на Гражданския процесуален кодекс по отношение на компетентността, трибуналите станаха съдилища с пълна компетентност за разглеждане на делата по същество на първа инстанция. Компетентността на районните съдилища включва разглеждането на искове с малък материален интерес и/или искове с по-малка сложност, които се срещат много често в практиката.

Апелативните съдилища са компетентни да разглеждат обжалвания, а Висшият касационен съд е обикновен касационен съд, който се грижи за еднаквото тълкуване и прилагане на закона на национално равнище.

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

Правилата за териториална компетентност в румънската система за гражданско правосъдие са установени в член 107 и сл. от Гражданския процесуален кодекс.

Съгласно общото правило, молбата се подава в съда по местожителството или мястото на стопанска дейност на ответника.

2.2.2 Изключения от основните правила

Съществуват специални правила за териториална компетентност, като например:

ако местожителството или мястото на стопанска дейност на ответника е неизвестно, молбата се подава в съда по местопребиваването или представителството на ответника, а ако и то не е известно — съответно по местожителството, мястото на стопанска дейност, местопребиваването или представителството на ищеца;

молбата срещу частноправно юридическо лице може също така да бъде подадена в съда, в чийто район се намира едно от неговите поделения, което няма собствена правосубектност;

молбата срещу сдружение, дружество или друга организация без собствена правосубектност може да бъде подадена в съда, имащ компетентност върху лицето, на което членовете са възложили функциите по управление или администриране; при липсата на такова лице молбата може да бъде подадена в съда, имащ компетентност върху който и да е от членовете на сдружението, дружеството или организацията;

молбите срещу държавата, централните или местните власти и институции и други публичноправни субекти могат да бъдат подавани в съда по местожителството или мястото на стопанска дейност на ищеца или в съда по седалището на ответника.

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

Румънският граждански процесуален кодекс предвижда правила за алтернативна компетентност (членове 113—115). Съгласно тези правила, териториална компетентност имат също така следните съдилища:

съдът по местожителството на ищеца (молби за установяване на бащинство или майчинство);

съдът по местожителството на ищеца кредитор (задължение за издръжка);

съдът по предвиденото в договора място на изпълнение на договорно задължение;

съдът по местонахождението на имота (наемни правоотношения, производства за регистрация, обосноваване или коригиране на поземлени имоти);

съдът по мястото на отпътуване или пристигане (договори за превоз);

съдът по мястото на плащане (менителници, чекове, записи на заповед и други ценни книжа);

съдът по местожителството на потребителя (обезщетяване на потребители по договори с лица, предоставящи професионални услуги);

съдът по мястото, където е извършено неправомерното увреждане или деликтното действие, или където е настъпила щетата — за молби, свързани със задълженията, произтичащи от такива действия.

Когато ответникът извършва редовно професионални, селскостопански, търговски, промишлени или подобни дейности извън своето местожителство, молбата може също така да бъде подадена в съда по мястото на извършване на дейностите, ако се отнася до парични задължения, които възникват на това място или следва да бъдат изпълнени на това място.

По отношение на застрахователните правоотношения, молбите за обезщетяване могат да бъдат подавани в съда по местожителството или мястото на стопанска дейност на застрахованото лице, в съда по местонахождението на застрахованите вещи или в съда, в чийто район е възникнал застрахователният риск.

Изборът на компетентност по взаимно съгласие е нищожен, ако е направен преди възникването на правото на обезщетение, а по въпросите, свързани със задължителната застраховка „гражданска отговорност“, увреденото трето лице може също така да инициира пряко производство в съда по своето местожителство или място на стопанска дейност.

Съдът по местожителството или местопребиваването на лице, което се ползва от закрила, се произнася по териториалната компетентност за молби, отнасящи се до закрилата на физически лица, за които, съгласно Гражданския кодекс, компетентен е съдът по настойничество /попечителство и семейни въпроси. По молбите, отнасящи се до допускането от съда по настойничество/попечителство и семейни въпроси на извършването на правни действия (по отношение на имущество), компетентен е съдът по местонахождението на имуществото. В този случай съдът по настойничество/попечителство и семейни въпроси, който е постановил решението, изпраща препис от решението на съда по настойничество/попечителство и семейни въпроси на съда по местожителството или местопребиваването на ползващото се от закрила лице.

Молбата за развод попада под компетентността на районния съд по мястото на последното общо жилище на съпрузите. Ако съпрузите нямат общо жилище или никой от тях не живее в мястото на последното общо жилище, за което е компетентен районният съд, компетентен е съдът по мястото, където се намира жилището на ответника. Ако ответникът не живее в Румъния и Румъния има международна компетентност, компетентен е съдът по мястото, където се намира жилището на ищеца. Ако ищецът и ответникът не живеят в Румъния, по взаимно съгласие на страните молбата може да бъде подадена във всеки районен съд в Румъния. При липсата на такова съгласие молбата се подава в Букурещкия районен съд на пети район (член 914 от Гражданския процесуален кодекс).

Молби за разрешаване на индивидуални трудови спорове се подават в трибунала по местожителството/местоработата на ищеца (член 269 от Закон № 53/2003 — Кодекс на труда).

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

Правилата за установяване на изключителна компетентност се съдържат в членове 117—121 от Гражданския процесуален кодекс. По смисъла на тези разпоредби:

молбите за права върху недвижими имоти се подават само в съда по местонахождението на имота. Ако имотът се намира в няколко района, компетентни за които са различни съдилища, молбата се подава в съда по местожителството/местопребиваването на ответника, при условие че този съд е компетентен за някой от съответните райони, в противен случай молбата може да бъде подадена във всеки съд по местонахождението на имота. Тези разпоредби се прилагат също така за молбите за защита на владееене, за означаване на граници, за ограничаване на правата върху недвижим имот и за съдебна делба на имот, освен ако неподелената съсобственост е наследствена;

по отношение на наследствата, до делбата на неподелената съсобственост съдът по последното местожителство на починалия има изключителна компетентност върху молбите, които се отнасят до :

валидността или изпълнението на завещателните разпореджания;

наследството, тежестите върху наследството и тежестите, свързани с евентуални искове на едни наследници срещу други наследници;

молбите на правоприемниците или кредиторите на починалото лице срещу всеки от наследниците или срещу изпълнителя на завещанието;

по отношение на молбите, свързани с дружества, съдът по основното място на стопанска дейност на дружеството има изключителна

компетентност до приключване на производството по ликвидация/заличаване;

трибуналет по мястото на стопанска дейност на длъжника има изключителна компетентност по молбите, свързани с несъстоятелност или със споразумения с кредиторите;

молбата от лице, упражняващо професионална дейност, срещу потребител се подава само в съда по местожителството на потребителя.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Страните могат да се договорят писмено, а в случая на текущи спорове — и чрез устно заявление пред съда, че делата, свързани с активи и други техни права, могат да бъдат разглеждани от съдилища, различни от тези, които биха имали териториална компетентност, освен ако тези съдилища имат изключителна компетентност. В споровете, отнасящи се до права на потребителите и в други случаи, предвидени от закона, страните могат да се договорят за избор на компетентност само след възникването на правото на обезщетение и всяко споразумение, което противоречи на това правило, се счита за нищожно (член 126 от Гражданския процесуален кодекс).

Акцесорни, допълнителни или съпътстващи молби се подават в съда, който е компетентен за основната молба, дори ако попадат под материалната или териториалната компетентност на друг съд, с изключение на молбите, свързани с несъстоятелност или със споразумения с кредиторите. Ако един съд има изключителна компетентност върху една от страните, този съд има изключителна компетентност върху всички страни (член 123 от Гражданския процесуален кодекс).

Освен това, в съответствие с разпоредбите на член 124 от Гражданския процесуален кодекс съдът, който е компетентен да се произнесе по основната молба, се произнася също така по защитите и изключенията, освен тези, които са от предварителен характер и попадат в изключителната компетентност на друг съд; процесуалните искания се разглеждат от съда, в който са внесени.

Въпросът за общата липса на съдебна компетентност може да бъде поставен от страните или от съдебния състав на всеки етап от производството. Въпросът за липсата на материална компетентност или за липсата на териториална компетентност по отношение на публичноправния ред задължително се поставя на първото заседание, на което страните са надлежно призовани пред първия съд, докато въпросът за липсата на компетентност по отношение на частноправния ред може да бъде поставен само от ответника в рамките на защитата или ако такава защита не е задължителна — на първото заседание, на което страните са надлежно призовани пред първия съд. Ако липсата на компетентност не е свързана с публичноправния ред, страната, подала молбата в съд, който няма компетентност, не може да поиска обявяването на липса на компетентност (член 130 от Новия граждански процесуален кодекс).

В граждански спорове с трансгранични последствия, отнасящи се до права, с които страните разполагат свободно по румънското право, ако страните са постигнали валидно съгласие, че румънските съдилища са компетентни да се произнасят по текущи или бъдещи спорове във връзка с тези права, румънските съдилища са единствените съдилища, компетентни да се произнасят по тези спорове. Освен ако законът предвижда друго, компетентен да се произнесе по молбата е румънският съд, пред който е призован ответникът, при условие че ответникът се яви в съда и представи защита по същество, и не поиска изключение, свързано с липсата на компетентност, най-късно до края на етапа на събиране на доказателства от първия съд. В двата случая, посочени по-горе, румънските съдилища могат да оставят молбата без разглеждане, ако от обстоятелствата по случая е ясно, че спорът няма съществена връзка с Румъния (член 1066 от Новия граждански процесуален кодекс).

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

Вж. отговорите на въпроси 1, 2, 2.1., 2.2., 2.2.2.1. и 2.2.2.2.

Последна актуализация: 13/06/2018

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.